№ 73 Ausgabe A.

HOMAN

Biełaruskaja Wilenskaja czasopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Cena Abwiestak·
na 4-aj staranie za radok drobnymi literam —25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 73 (165) Hod II. Wilnia. 11 wieraśnia 1917 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Pierewarot u Rasiei.

Pieciarburskaje Telehrafnaje ahienctwo apawieščaje:

Minister-prezydent Kierenskij wypuściu hetkuju adozwu:

„8 wieraśnia u Pieciarburh prybyu člen Dumy Lwow i zažadau u mianie ad imi hieneralissimusa Korniłowa addać apošniamu usiu wajennuju i cywilnuju ułaść; jon choče utwaryć nowaje prawicielstwo pawodłuh swajej dumki. Prawilnaść hetaho žadańnia Korniłow paćwiardziu mnie telehrefnym pawiedamleńniem na imia hieneralnaho štabu. Bačučy u hetym sprobu niekatorych słajou nasialeńnia wytwaryć pałažeńnie, niazhodliwyje sa zdabyčami rewolucii, tymčasowy urad u imia baspiečnaści i swabody respublikanskaho upraulеńnia zahadau mnie učynić kroki dzela achrany wyšejšaj ułaści. Kroki, katoryje ja zahadywaju, buduć apawieščeny paźniej. Ciapier ja zahadywaju:

1) Hienerału Korniłowu—addać kamandu hienerału Kłembowskamu, načalniku armii, katoraja baronić Pieciarburh; Kłembowski atrymliwaje prawu hłaunakamandujučaho, ale astajecca u Pskowie.

2) Abjaulaju Pieciarburh na wajennym pałažeńni i pryzywaju hramadzian paddzieržywać ład, a armiju i fłot—baranić Baćkauščynu ad zamiažowych worahou".

HELSINGFORS. Na wialikim schodzi sałdatou i matrosau wystauleno žadańnie wiarnuć na tron „Krywawaho Mikałaja", kali Rasieja nia može nžo abyjcisia biez dyktatara.

ŽENIEWA. „Petit Journal" piše, što rasiejskaja hłaŭnaja kamanda piarojdzie ŭ ruki wajennaj rady, katoraja maje składcca z Ruzskaho, Aleksiejewa, Brusiłowa, i Dmitryjewa.

ŽENIEWA. S Pieciarburha danosiać, što tam abjawleno wajennaja pałažennie. Ministry straroha režymu buduć wywiezieny na Wołhu. Arestawanych wialikich kniazioŭ s pryčyny prypadkoŭ na paŭnočnym fronci wywoziać u Šibir, — zdajecca hetak sama ŭ Tabolsk.

PARYŽ. U Tabolsk pryjechaŭ nowy ŭradowy kamisar, Pankratow, b. ssylnyj u sibiry. Jon pryniaŭ na siabie adkaz pierad udaram za siamju b. cara, dziela achrany katoraho naznačeny ŭ Tabolsk 300 stralcoŭ, achraniaŭšych raniej b. cara ŭ Carskim Siale.

ŽIENIEWA. Z Lissabona danosiać, što tam i ŭ prawincii uzniaŭsia rewolucyjny ruch.

LUGANO, „Giornale d'Italija" piše: Socyalistyčnaja partyja šyryć massami rewolucyjnyje prokłamacii proc uradu i hasudarstwa. U ich pryzywajuć rabotnikoŭ i sielan pajści pa śladoch Rasiei. Da ruchu proci wajny pryłučylisia wiaskowyje ksiandzy.

MADRYD. U Zabadeli uznialisia krywawyje razruchi. Kab spynić ich, trebało puścić u chod artyleryju.

NJU-JORK. Ruch za mir niestrymana uzrastaje pa ŭsiej Ameryce. Čysło členaŭ socyalistyčnaj partyii pawialičyłosia ad 100,000 da 400.000. Nowanaładženy sajuz dziela zmahańnia za mir maje ŭžo dwa miljony členaŭ.

BERN. Narada francuskaj socyalistyčnaj parlamenckaj hrupy, na katoraj išła hutarka ab učaści socyalistoŭ u nowym gabineci, prajšła wielmi burna.

U kancy była pryniata rezolucija, ŭ katoraj wyskazywajecca hatoŭnaść pracawać z uradam u takim prypadku kali budzie zabaspiečena hramadzkaja wola i prawy rabotnikoŭ, kali buduć pakinuty sposaby tajnaj dyplomacii i buduć wystaŭleny ŭmiarkawanyje wajennyje mety.

CURYCH. Ameryka manicca dziela wajennych patreb pabudawać u Francii ad Bordo da irenta čyhunku s čatyrma parami relsoŭ.

Na dwa fronty.

Rasiejski tymčasowy ŭrad wiadzie ciapier wajnu na dwoch frontach: proci rad rabotnikoŭ i sałdatoŭ — z adnaho boku, proci monarchistyčnaj kontrrewolucii — z druhoha.

My ŭžo drukawali wiestku z Rasiei ab tym, što tymčasowy ŭrad skasawaŭ usie prywilei rady rab. i sałd., a ŭ tym liku nietykalnaść asoby członaŭ jaje. Heta — zapawledż taho, što ŭ prypadku dalejšaj niazhodliwaści miž radaj rab. i sałd. i uradowaj palitykaj urad nie zatrymajecca pierad samymi stanoŭčymi krokami, kab złamać z hetaho boku apor. Heta pakazwaje i ton rasiejskich hazet, paddzieržywajučych uradowuju palityku, katoryje, jak danosić W.T.B., s pryčyny prypadkoŭ pad Ryhaj wostra napadajuć na rady rab. i sałd., uskładajučy na ich usiu winu za nieŭdačy. I pieciarburskaja rada ŭžo ŭčyniła kroki dziela taho, kab ciaśniej zhurtawać swaje siły, ładziučy kamitet dziela abarony rewolucii.

Z druhoha boku tymčasowy ŭrad enerhična wystupiŭ proci monarchistoŭ. My ŭžo pisali ab wykrytaj monarchistyčnaj zmowie, katoraja mieła na meci uzwiaśći na tron brata skinutaho cara, Michaiła Aleksandrawiča. Ciapier, pawodłuh P.T.A, urad zahadaŭ dzieržać pad areštam u ich kwaterach wialikich kniazioŭ Michaiła Aleksandrawiča i Paŭła Aleksandrawiča, katorych maniacca wywiaźci ŭ adnu s Sibirskich hubernij. «Dień» i «Now. Žiźń» danosiać, što pad areštam apynuŭsia i w. kn. Dzimitry Paŭławič.

Samo saboj razumiejecca, što, kab wiaści hetkuju ŭnutrenuju wajnu na dwa fronty ŭ časi wajny z zamiažowymi worahami, treba mieć niezwyčajna wialikuju siłu. Čy tymčasowy urad papraŭdzi maje jaje?

Na heta adkazać trudna: my nie znajem, jaki ciapier praŭdziwy układ hramadzkich sił u Rasiei. Adno možem skazać: tymčasowy ŭrad wieryć u swaju siłu, bo tolki hetkaj wieraj možna rastłumačyć jaho wystupleńnia.

Jak by tam ni było, jość znaki, što tymčasowy ŭrad pryhataŭlajecca da niejkaho nowaho stanoŭčaho kroku. Može być, što heta budzie zwiazano s pierajezdam uradu ŭ Maskwu: na heta pakazwaje pierajezd s Pieciarburha ŭ Maskwu ŭsich pasolstw. I mo' tam, u Maskwie, pačniecca «nowy kurs?»

I. M.

Na Ukrainie.

Pawodłuh hazetnych wiestak, nowy haława ukrainskaho ministerstwa — Dmitro Dorošenko.

Dmitro Dorošenko — heta adzin z najbolš čynnych dziejačoŭ ukrainskaho ruchu ŭ rasiejskaj Ukrainie, zdolny piśmiennik, šmat pracawaŭšyj nad historyjej swajej Baćkaŭščyny. Skončyŭšy uniwersytet, jon niekolki hadoŭ zanimaŭ miejsco wučyciela historyi ŭ siarednich škołach na Ukrainie, ale za swaje pierakonańnia byŭ wydalen sa służby starym rasiejskim uradam. S taho času, zaniaŭšy miejsco bibliotekara ŭ kijeŭskaj publičnaj bibliotecy, jon usie swaje siły addaje ukrainskaj kulturnaj i palityčnaj raboci. Rewolucyjny urad naznačyŭ Dorošenka kamisaram u tuju čaść Haličyny, katoruju ŭ moment uzrywu rewolucii zanimali ješče rasiejcy, — i tut Dmitro Dorošenko wyjawiŭ swaje administracyjnyje zdolnaści.

Maładyje hady nowaho haławy ukrainskaho ministerstwa zwiazany z Wilniaj: tut žyŭ niekolki hadoŭ jaho baćka, i małady Dmitro wučyŭsia ŭ wilejskaj himnazii. Tut že jon wielmi zžyŭsia z biełarusami i paźniej, užo skončyŭšy uniwersytet, blizka kožyn hod adwiedywaŭ stalicu Biełarusi i Litwy, prawodziačy čas u naradach s tutejšymi biełaruskimi dziejačami. Dorošenko znaje dobra biełaruskuju mowu, znaje biełaruski ruch i maładuju biełaruskuju literaturu, čaho dawioŭ, wypuskajučy pa ukrainsku brašuru swaju „Білоруси і їх національне відродження",—Kijeŭ, 1908 h., katoraja paśla była pieretłumačena na biełaruskuju mowu i nadrukowana ŭ № 4 1909 h. „Našaj Niwy".

Ščyry spohad biełarusam, treba dumać, wyjawicca u Dorošenki i ciapier —na nowym stanowiščy: biełaruskaja sprawa, asabliwa ŭ miežach Rasiei, wielmi ciesna zwiazana z ukrainskaj, i z hetaj pryčyny miž ciapierašnim ukrainskim ministerstwam i biełaruskimi palitykami s taho boku frontu peŭnie ustanowiacca blizkije znosiny.

U Wilni i wakolicach.

× **Prajawy hramadzkaho žyćcia.** Pierežywany moment wyzwaŭ značnaje ažyŭleńnie ŭ palityčnym žyćci naša-

ho miesta. Apryč celaho radu wystupleńnioŭ roznych nacyonalnaściej, jak memorjały, rezolucii i. t. p., hetymi dniami adbyŭsia cely rad narad ab sučasnym palityčnym pałažeńni. U niadzielu, 9 wieraśnia, adbyłasia litoŭskaja narada, sklikanaja lewaj hrupaj litwinoŭ. Iznoŭ-že ŭ kancy hetahe tydnia maje adbycca ludny internacyonalny schod u sali Rabotnickaho Klubu pry Warońniaj wul. 5.

× **Wosiennyje kłapoty.** Wosień idzie ŭžo šybkimi krokami, a razam z jej raście čysło patreb pieršaj wahi, katoryje asabliwa ciažka zdawolwać miestowaj biednacie i tym ustanowam, katoryje majuć na meci akazwać jej pomač.

Pieršaja patreba — heta patreba apału. U letku było dobra: ahrewało nas — i dobra! — sonce, a haraćuju strawu ludzi brali z narodnych stra wień, dyk droŭ blizka zusim nie było treba. Ciapier, s prychodam chaładoŭ, narodnyje straŭni nijakaho ratunku nie daduć, bo i nie hatujučy strawy doma treba budzie palić u piečy, kab nie zamierznuć. I kali prypomnim, skolki biednych dziaciej admaroziło sabie ŭ tuju zimu ruki i nohi u swaich že chatach, dyk zrazumiejem, jakuju wahu maje sioleta sprawa apału.

Druhaja sprawa, katoraja ždže swajej razwiazki, heta sprawa abutku i ciopłaj adziežy—asabliwa dla dziaciej. Mała taho, što ceny za ŭsio takije, što biednamu čeławieku ni da čaho nielha dastupicca: nie chwataje i sama ho tawaru, jaho nima dzie kupić.

U wialikim kłapoci apynuŭsia z hetaj pryčyny Biełaruski Kamitet pom. pac. ad wajny. Ledźwie—ledźwie zwodziaćy kancy s kancami, kab karmić i wučyć kala 200 biednych dziaciej dy značnaje čysło niazdolnych da pracy baćkoŭ, kamitet nia ŭ siłach nadzialić hetu biednatu ciopłaj adziežaj i botami i z hetaj pryčyny pracuje ciapier nad tym, kab z jakoj-koleč krynicy zdabyć patrebnyje na heta hrošy.

Ci naše hramadzianstwo pomože jamu ŭ hetym?...

× **Wystaŭka malaroŭ Ob. Ost.** Paśla adkryćcia ŭ subotu wystaŭki „malaroŭ Ob. Ost." pry niamieckaj ułaści i predstaŭnikach tutejšaho hramadzianstwa ŭchod na wystaŭku, ustrojenuju u 12 pakojach, adkryt dla ŭsich.

× **S kamisii ab cenach.** Na apošnim zasiedańni kamisii dziela ustanoŭki cen wyskazywalisia žalby na tarhoŭcaŭ, katoryje majuć wialikije składy tawaroŭ jeśče ad mirnaho času i rasradajuć ich za niezwyčajna wialikuju canu. Mnoha žałab było na chemičnyje pračkarni, katoryje strašeńnie dziaruć za myćcio i čystku bializny i apratki. Pryprań u Wilni blizka zusim nielha dastawać, i ich prychodzicca zamieniać cybulaj, wialikich partyj katoraj ždué i katoraja ŭžo pradajecca ŭ miestowych kramach.

× **Padwoz ryby.** S pryčyny panižeńnia temperatury uzros padwoz ryby. Na rynku pradajuć rybu ad 8 hadz. ranicy.

× **Dwajnoje dušehubstwo.** U načy z minuŭšaj sierady na čećwier u swajejfkwatery pry Kijeŭskaj wul. 15 zabity dźwie kabiety.

Šukajuć kabietu ad 40 da 50 hadoŭ (polku), katoraja wiečaram pierad zabojstwam zachodziła u kwateru zabitych.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejszaja temperatura za aposznije dni była pawodłuh Celsija):

	najwysz.	najniž.
5 — 6	+ 14°	+ 9,°
6 — 7	+ 17°	+ 2,°
7 — 8	+ 18°	+ 1,5°
8 — 9	+ 22°	+ 14°

Oficyalny addzieł.

Wilnia, wieraśnia 1917 h.

Apawieśćeńnie

ab najmie rabotnikoŭ

Dziela budowy čyhunki Šastako — Kalwaryja patrebny raboćyje siły—mužčyny i kabiety. Zajaŭlacca možna u Krejsamcie. Płata prystaŭšym na rabotu hetkaja:

a) dla padrostkaŭ da 18 hadoŭ — 1,50 — 2,00 m.

b) dla rabotnic — 1,70 — 3,00 m.

c) dla stałych rabotnikoŭ — 2,50 — 3,80 m.

Dajucca: kwatera i strawa.

Za kwateru wylićajecca s płaty 1 m

Raboćy dzień — nia bolej 10 hadzin. Pry dadatkowaj pracy płacicimuć za kožnuju lišniuju hadzinu 10% dziennaj płaty.

U prypadku chwaroby abo nieščaścia buduć wydawać padmohu zaležnie ad warunkoŭ. Apryč taho budzie zrobleno ŭsio dziela akazwańnia biezpłatnaj lekarskaj pomačy i dačy lekoŭ.

Buduć dapuščeny piśmiennyje znosiny sa swajakami i pasyłka hrošy siemjam.

U asabliwych zdareńniach, zawierenych ułaściu, abo paśla daŭžejšaj sumlennaj pracy može być dadzien adpusk da chaty z biezpłatnym prajezdam čyhunkaj.

Militär-Eisenbahn-Direktion 5. Wilna.

Z USIAHO KRAJU.

Žadańnie palakoŭ.

Deputacija z Wilni i Koŭny addała polskamu klubu ŭ Wienie memorjał palakoŭ z Litwy, katoryje žadajuć, kab centralnyje dziaržawy abjawili niezaležnaść Litwy i złučyli by jaje s Polščaj.

BIEŁASTOK. Kali rasiejcy pakidali Biełastok, dyk razam z imi pakinuła miesto bolšaja čaść prawasłaŭnaho nasialeńnia, niezaležnie ad ich nacyonalnaści. Prawasłaŭnaja kolonija ŭ Biełastoku składajecca ciapier usiaho tolki s 1000 duš, u tym liku — najbolš biednata, rabotniki i drobnyje ramieśniki. Hetyje haremyki, pakinutyje sami sabie, prawiali dwa papraŭdzi strašennyje hady. U kancy, zrazumieŭšy, što biez orhanizacii žyć nielha, jany zwiarnulisia ab padmohu da... niamieckaho pastara! Pastar Cyrknic i utwaryŭ dla biełastockich prawasłaŭnych orhanizaciju, zaćwierdženuju ŭłaściami. Z narodnaj straŭni niamieckaj luteranskaj parachwii za adzin tolki minułyj hod wydano 49.680 abiedaŭ biez nijakaj płaty i 5319 m. hrašmi. Dziakujučy prośbie pastara, niamieckije ŭłaści dali hrodzienskamu prawasłaŭnamu świaščeniku pazwaleńnie pajechać u Biełastok dziela adprawy. Ad tych nienormalnych warunkaŭ, pry jakich prachodziło žyćcio tutejšych prawasłaŭnych, świedčyć fakt, što toj že pastar mnoha razoŭ chryścił prawasłaŭnych dziaciej pawodłuh prawasłaŭnaho abradu. Hetymi dniami deputacija, złoženaja s 6 asob, ad imi prawasłaŭnaho nasialeńnia Biełastoka dziakawała pastaru Cyrknicu za jaho apieku nad prawasłaŭnymi.

BIEŁASTOK. U wieraśni 1915 h. Biełastok wypuściŭ miestowyje bony pa 30 kap. 60 kap 1 r., 1 r. 80 k, 3 r., 6 r., 12 r., 30 r. i 60 r. Usiaho wypuściŭ bonaŭ na 209.391 m. 30 fen. 1 wieraśnia h. h. jany utracili swaju siłu. Miesto atrymało nazad 208.600 marak. Rešta bonaŭ na niekolki sot marak zniščeny abo zachowany kolekcyonierami, jak wajennaja pamiatka.

U pazaprošły paniadzielak syonisty zrabili tut wialiki schod pad maršałkoŭstwam adwakata Trejwiša. Pramoŭcy hawaryli na temu ab pašyreńni na ŭsim świeci syonistyčnaj idei.

BIEŁASTOK. 2 wieraśnia z adnej kramy pry Rybnym rynku ukradzieno tawaru blizka na 10.000 marak. Kryminalnaj palicii ŭdałosia spajmać winawajcoŭ, i blizka ŭsio ukradzienaje wiarnuli.

HOŽA, pad Hrodniaj, 2 wieraśnia tut pamier ks. Anton Dawidowič. Jaho pachawali u Hrodni.

HRODNIA. Na pacharonach ks. Dawidowiča z Hožaj, adbyŭšychsia z wialikaj uračystaściu, zdaryŭsia hetki sumny prypadak. U wazoch, katoryje jechali za trunoj, palicija, dawiedaŭšysia zahadzia, wykryła, što siadzeńnia zrobleny z miachoŭ z žytam, katoraje i było skonfiskowano. Heta wywazało wialiki smutak u ŭsich učasnikoŭ uračystaści.

HRODNIA. Wiadomy afrykanski padarožnik, b. rehient Braŭnšwejgski, Adolf Frydrych pryjechaŭ u našaje miesto ahledać jaho.

Tutejšyje žychary, katoryje robiać pry niamieckich uradach, adkryli swaju chaŭrusnuju piekarniu, kab wyzwalicca ad zaležnaści ad tutejšych piekaroŭ.

KRYNKI. Adna tutejša a handlarka-žydoŭka, atrymaŭšaja pazwaleńnie tarhawać sacharynaj, wydawanaj niamieckaj ułaściu, zakupiła niedzie patajna jeśče wialikuju partyju sacharyny, katoraj i tarhawała. Za heta jaje pakarali štrafam 300 m. i adabrali pazwaleńnie na tarhoŭlu sacharynaj.

ALEKŠYCY. Adzin handlar wioz z Biełastoku u Krynki boćku miodu 25 litroŭ. Pry obysku wykryli, što ŭ boćcy była błašanka s čystym spirtam. Spirt skonfiskawali, a handlara addali pad sud.

PLANTY. U tutejšych wakolicach iznoŭ zjawilosia mnoha waŭkoŭ z hustych lasoŭ z za Niomana. U wioskach Wialikaje Siało, Stankiewičy, Hančary i Buciły škodniki parezali mnoha žywioły.

KUŽNICA. Za kražu značnaj miery žyta i inšaho žbožža u tutejšaho sielanina dwoje winawajcoŭ — sielan zasudženy na 50 rub. štrafu. Wiadomy kanakrad Adolf Lenplek byŭ apraŭdan, bo winy jamu nie dawiali.

DUBROŬSKAJA. Na woziery Krywym dźwie panienki, jedučy łodkaj,

I. Mityčnyje i abradawyje pieśni.

1) Kaladnyje pieśni.

(Hladzi u № 66—71 «Homana»).

Ššedrouka.

Oj, u Turowi, na murawi,
Swiaty wiečar, świat!
Staić cerkwa nowa, nie rublona;
Swiaty wiečar, świat!
A ŭ tejcerkaŭcy try akonački:
Swiaty wiečar, świat!
U pieršym akoncy jasnaje sonce,
Swiaty wiečar, świat!
A ŭ druhim akoncy jasien miesiac,
Swiaty wiečar, świat!
A ŭ trejcim akoncy jasnyje zorańki.
Swiaty wiečar, świat!
Oj nia jość to jasnaje sonce,
Swiaty wiečar, świat!
A jość to jon sam Hospad Boh.
Swiaty wiečar, świat!
Nia jość jon jasny miesiac,
Swiaty wiečar, świat!
A jość že jon Syn Boży.
Swiaty wiečar, świat!
Nia jość jany jasny zorańki,
Swiaty wiečar, świat!
A jość jany Božyje dzietuchny.
Swiaty wiečar, swiat!

Ščedrouka u česć haspadara.

Za dwarom, za nowym, čornaja chmara;
Oj, to nie chmara, a jary pčołańki.
Sławien Boh naš na Niabiosach!
Lacicie, pčoły, ŭ rajski wostraŭ,
Zajmajcie, pčoły, dwanadcać wulloŭ.
Sławien Boh naš na Niabiosach!
Nasicie, pčoły, sałodki miady,
Sałodki miady, załacisty woski.
Sławien Boh naš na Niabiosach!
Załatyje woski Bohu na chwału,
Sałodki miady panu na sławu.
Sławien Boh naš na Niabiosach!
Pieśnia spleta proćiŭ leta,
Proćiŭ hodu ščaśliwaho.
Sławien Boh naš na Niabiosach!

Ščedrouka na česć haspadarskaho syna.

Pad lesam, pad wysokim,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Oj tam kaniej stado chodzić,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
A ŭ tym stadzie koń haworyć:
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Nichto-ž mianie nie zyjmaje, nie asiedłaje!
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Adazwaŭsia małady (imia chłapca):
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Ja-ž taho kania zyjmaju i asiedłaju,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
I pajedu ŭ čystaje pole na paławańnie,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Wypaluju dwanadcać lisoŭ,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Dy ješče kunku maci na šubku.
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Uhniewałasia jaho miłaja,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Oj, nia hniewajsia maja miłaja!
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Ty-ž mianie nie hadawała,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Hadawała mianie maja matańka,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!

wywiarnulisia i ŭwalilisia ŭ wadu. Try niamieckije žaleznadarožniki kinulisia ŭ wadu i wyratawali ich.

OLŠANKA. Rabotnik Harasim, z Blizny, ukraŭ u adnaho sielanina paru ryžych kaniej, cennaściu na 3,000 marak. Kaniej hetych jon pamknuŭsia pierawieści zahranicu, ała staroža zadziaržała jaho. Jaho zasudzili na 1 h. u wastroh.

RUDA MAČKOŬSKAJA, pad Łodziejami. 2 wieraśnia dwoje wałacuh uwarwalisia na dwor sielanina Janušanisa i sakierami zabili ŭsiu siamju, ŭ tym liku dzicia 6 miesiacoŭ. Jany zrabawali šmat rečej i 300 m. hrašyma. Za winawajcami honiacca pa śladoch.

KOŬNA. Pawodłuh apawieščeńnia Stadthauptmanna, porcija chleba na dzień pawialičena da 250 gr. (5/8 ras. funta).

LEJDEGOŁA, Syrwinck. paw. Rozalija Niedźwiedzkaja zanačewała 6 lipnia u Stanisława Huša. U načy hapadar, katory byŭ adzin u chaci, napaŭ na swaju hościu, kab zadušyć jaje i zrabawać muku. Za sprobu dušehubstwa dziela rabunku Huš zasudžen na 12 hadoŭ u papraŭčy dom.

NOWA-ŚWIENCIANY. Rabotnik Juryj Trehałubow za kražu adzieńnia zasudžen na 3 mies. ŭ wastroh.

RYHA. 7.IX. Siahońnia a 10 hadz. ranicaj siudy pryjechaŭ na aŭtomobili z Mitawy niamiecki impieratar i zrabiŭ prahlad wojsk. Paśla ahledaŭ miesto i najbolš wydatnyje pamiatniki. Miestowamu upraŭleńniu jon daŭ 100.000 m. dziela razdačy biednym.

UST'-DŹWINSK. Niamiecki impieratar prybyŭ siudy z Ryhi i ahledaŭ krepka papsawanuju rasiejcami wierf.

MITAWA. Na Lasnym placu budujuć elektryčnuju stanciju z mašynami na 700 konskich sił. Stancija budzie dawać elektryčnuju siłu wakolicam.

MITAWA. U dwary Cepli chłopčyk 10 hadoŭ znajšoŭ na pożni skrynačku z razryŭnymi patronami. Jon addaŭ ich swajemu pryjacielu, 12 hadoŭ, katory hetak doŭha majstrawaŭ u ich, što jany ŭzarwalisia. Ad uzrywu chłopcu adarwało 4 palcy na prawaj ruce.

WIESTKI Z RASIEI.

BERGEN. Rasiejskije socyalisty, wiertajučysia z londonskaj konferencii, prybyli siudy. S-pamiž ich Rusanow skazaŭ:

«Belhijskije socyalisty damahalisia, kab z worahami nie pačynali pierehaworaŭ, pakul jany nie pačnuć zaniatych ziamiel. Ale konferencija adkinuła hetaje žadańnie. Z hetaho widać, što žadańnie mira raście nawat u Francii i Anhlii».

PIECIARBURH. Tymčasowy ŭrad pryzywaje pad aružže ŭsich mužčyn Rasiei da 52 hadoŭ dziela zaŝčyty Baćkaŭŝčyny.

PIECIARBURH. Uradowy kamisar na paŭnočnym fronci, Wołynskij, apawieŝčaje, što nowy rasiejski front staić na linii ad Frydrychštadtu da Ryžskaj zatoki, prachodziačy miž Ryhaju i Wendenam.

Hłaŭny kamitet Bałtyckaho flotu wypuściŭ zajawu, što rasiejski flot da apošniaho budzie baranicca proci worahoŭ rewolucyjnaj Rasiei.

PIECIARBURH. S pryčyny ačystki Ryhi i pieramieny frontu Pieciarburh znachodzicca ŭ operacyjnych miežach. Urad pastanawiŭ orhanizawać specyalny cywilny ŭrad dziela paddzieržywańnia hramadzkaho ładu ŭ stalicy.

ŽENIEWA. Amerykanski ŭrad paśla upadku Ryhi zažadaŭ, kab toj čas była sklikana wajennaja rada sajužnikoŭ u Paryžy. Ad Rasiei zaprošen Cereteli.

PIECIARBURH.Kali «Now. Wr.» wywiesiło telehramu ab upadku Ryhi, hramada narodu zrabiła wialikuju demonstraciju, u časi katoraj kryčali: „Rabotniki! Spoŭnice swaju pawinnaść! Won Kierenskaho! Won Korniłowa!"

STOKHOLM. S pryčyny ŭpadku Ryhi rasiejskije hazety praročać pieramienu ŭ hłaŭnaj kamandzie.

Niekatoryje členy rady rab. i sałd. ćwiorda trebujuć adstaŭki Korniłowa.

PIECIARBURH. Na ahulnym zasiedańni centralnaho spaŭnicielnaho kamitetu rady rab. i sałd. i spaŭnicielnaha kamitetu rady sielanskich deputatoŭ predstaŭniki ŭsich armij adnadušna malawali pałažeńnie na fronci wielmi panurymi koleraml. Usiudy widać žadańnie skoraho mira. Byŭšyje palicejskije i žandary enerhična prawodziać teoryi bolšewikoŭ.

PIECIARBURH. Cywilnyje ŭłaści, banki i zahraničnyje konsulstwy pryhataŭlajucca wyjechać z estlandzkaj i liflandzkaj hubernij u Pieciarburh.

ŠTOKHOLM. Uciekačoŭ z Ryhi i wakolic nia puściać ani ŭ Pieciarburh, ani ŭ Maskwu. Ich wyšluć u hłyb Rasiei.

PARYŽ. Cywilnyje ŭłaści z Reweła pierawiezieny ŭ Narwu. Dorpacki uniwersytet — u Noŭharad.

PIECIARBURH. 29 žniŭnia, značyć, za dwa dni pierad zaniaćciem Ryhi niemcami, «Birž. Wied.» pisali:

«Čutki ab niamieckim nastupleńni na Ryhu puskajuć niamieckije ahienty, kab wyzwać trywohu. Pierachod cieraz Dźwinu — heta wializarnaja operacija, katoruju možna było-by wypaŭnić tolki z nadta wialikimi siłami, a ich u niemcoŭ na hetym fronci nima z pryčyny operacij na rumynskim i francuskim fronci».

PIECIARBURH (P.T.A.). 8 IX. Zaŭtra — 6-miesiačny jubilej rasiejskaj rewolucii. Na hety dzień rada rab. i sałd. sazwała 40 narodnych mityngoŭ i ustroiła pa ŭsiej Rasiei zbor hrošy dziela swaich me[?]. Aprыč socyal-demokratoŭ, bolšewiki chacieli „wystupić aružna proci tymčasowaho ŭradu".

Pieciarburski hienerał - hubernatar Zasiłkowskij apublikawaŭ prykaz, každy, što kožnaja sproba narušyć u hety dzień ład budzie spyniena aružnaj siłaj. Rada rab. i sałd., rada prafesyonalnych sajuzoŭ i supolnaja rada rabotnickich predstaŭnictw wypuścili sa swajho boku proklamaciju, zajaŭlajučy, što ŭsie, chto ŭ hety dzień wyjdzie na wulicu z aružžem, heta worahi rewolucii i Rasiei dy chočuć utapić ich u krywi narodu.

„Wieč. Wr." piše, što ŭsie ministry paćwiardzili zahady proci demonstracii bolšewikoŭ.

Danosiać, što bolšewiki u apošni moment pakinuli swaju dumku.

PIECIARBURH. Zbuntawalisia harnizony dwoch fortaŭ u Kronštaci. Bolšewiki iznoŭ panujuć u Kronštaci.

ŠTOKHOLM. U Pieciarburzi iznoŭ uznialisia silnyje razruchi. Sałdaty, jedučyje na front, zrywali na wulicach adozwy bolšewikoŭ. Miž rabotnikami uznalisia bitwy; pry hetym byli puščeny ŭ chod ručnyje hranaty. Z abodwych bakoŭ byli ranienyje i zabityje.

Rasiejski ŭrad dziela uspakajeńnia apawieściŭ ŭ abiedźwych stalicach zahad, katory adpawiedaje ustanaŭleńniu asadnaho stanu ŭ časach samadzieržaŭnaho prawicielstwa. Žabaronieno zbiracca nawat na trotuarach. Usie druki padlehajuć cenzury. Adbywajucca massowyje arešty; imiony areštawanych ukrywajuć.

STOKHOLM. Miž rabotnikami wa jennych fabryk bolšewiki razdajuć proklamacii, trebujučy areštu Rodzianki, Milukowa i Gučkowa.

LUGANO. «Secolo» danosić, što paśla maskoŭskaj konferencii baraćba klasowaja i partyjnaja ješče bolej uzrasła. Pawaha tymčasowaho ŭradu razbiwajecca, a razam z hetym razbiwajecca i rasiejskaja rewolucija.

ŠTOKHOLM. S Pieciarburha danosiać ab skoraj adstaŭcy ciapierašniaho finlandzkaho hienerał-hubernatara Stachowiča.

U Tomsku adbyŭsia zjezd predstaŭnikoŭ usiaho Sibiru, na katorym apracowan prajekt Sibiru. Maje być ustanoŭlena sibirskaja duma, sibirskaje ministerstwo i sibirski senat.

LUGANO. «Popolo d'Italia» piše, što, kali Kierenskij wiertaŭsia z Maskwy, była zroblena sproba ŭzarwać jaho pojezd.

PIECIARBURH. Areštawanyje wialikije kniazi Pawał i Michail Aleksandrawič pa zahadu tymčasowaho ŭradu wywiezieny ŭ adnu sibirskuju huberniu. Tajnaja palicija wykryła zwiaź ich z roznymi reakcyjnymi aktami, na śłady katorych papali ŭ Kijewi, Odessie, Pieciarburzi i Sibiry.

LUGANO. W. kn. Dzimitra Paŭławiča areštawali hetak sama.

STOKHOLM. Rasiejski minister daroh apawieščaje, što ŭ Pieciarburzi zapasu praduktaŭ chopić tolki na 10 dzion, a ŭ Maskwie — na 3. Z hetaj pryčyny produkty treba padwiaźci ekstrenymi pajezdami.

Z usiaho świetu.

PARYŽ (Hawas). Ribo zajawiŭ Puankare, što ŭwieś gabinet wychodzić u adstaŭku.

BERN. Nastrajeńnie hramadzianstwa ŭ Italii — wielmi prybitaje. Asabliwa šyrycca rewolucyjnaja propahanda ŭ Rymie i Milanie. Hazety danosiać, što ŭžo naznačen dzień pačatku rewolucii, kali adbudziecca wializarnaja demonstracija proci wajny i pačniecca ahulnaja zabastoŭka ŭsich rabotnikoŭ. U Tyrynie uznialisia na wulicach wostryje bitwy; mnoha rabotnikoŭ zabito, mnoha areštowano. U Bergamo byli

---

Ciomnaj nočy nie dasypała,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Jasnaj świečy nie patušała,
Ščodry wiečar, dobry wiečar!
Pačopak z nožak nie spuściła.
Ščodry wiečar, dobry wiečar!

Ščedrouka u češć dzieučaci.

U pierawozu staić biaroza,
A na tej biarozi załata kara!
Załata kara, šaŭkowy wieććia!
Dy nałynuli rajskije ptaški,
Załatu karu paabiwali,
Šaŭkawieććie paabłamali.
Wyjšła, wybiehła krasnaja panna,
Dyj plasnuła ručeńkami:
«Šuhi! ŭ łuhi, rajskije ptaški!»
Dyj tuju karu jana pazbirała,
Šaŭkawieććie ŭ pački pawiazała,
Dyj paniesła da złotnička, da zdolnička.
Ty złotničku, ty zdolničku,
Skuj mnie zołat pojas, —
Z akrawaček piarścionaček;
A z wieciejka — wianoček.
U pojasie krasawacisia,
U piarścionku zalecacisia,
A ŭ wianočku wienčacisia.

2) Wiesnianki.

I.

Błahasłaŭ, Bože,
Wiasnu zaklikaci,
Zimu prawadžaci;
Zimačku u wazočku,
Letačko u čaŭnočku.

II.

Oj, ty wiesna, ty krasna,
Dy što-ž ty nam pryniesła?
Oj, pryniesła, pryniesła
Starym dziadom pa kijočku,
Starym babam pa pirahu,
Maładzičkam pa wianočku,
Pa wianočku, pa ručwianym,
Małojčykam pa koniku,
Pa koniku pa waranieńkim,
Małym dzietkam pa jaječku,
A dziewańkam pa krosieńkach,
Pa krosieńkach pa bieleńkich.

III.

Wiesna krasna, što nam wyniesła?
Nam wyniesła sachu, baranu,
Starym babkam pasiadzieńčko,
Maładzicam krosiency tkaci,
A dzieŭčatkam wiasnu wyklikaci.

IV.

Nie ja bju, wierba bje,
Za tydzień — Wialikdzień,
Chwor ŭ les, na wiares,
A zdaroŭje ŭ košci.
Nie ja bju, wierba bje,
Za tydzień — Wialikdzień,
Budź zdaroŭ na ŭwieś hod,
Budź tak wiesieł, jak wiesna,
Budź tak krepak, jak zima,
A raści, jak wierba!
Budź świdki, jak pčeła,
Budź bahaty, jak ziemla!
Ad roku da roku
Wiarboju pa boku.

wialikije razruchi; spynieny telehrafnyje zrosiny.

WIENA. Zabojca reakcyjnaho ministra prezydenta hr. Štiurka, Frydryk Adler, zasudženy na karu śmierci, pamiławan impieratáram z zamienaj kary na 18 hadoŭ katarhi.

TEŁEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

7.IX. Zachodni teatr:

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci Flandryi nowyje wostryje artyleryjskije bitwy. Na poŭnačy ad čyhunki Rule—Ipr anhličanie atakawali na fronci 4 kil. šyrokim, ale ŭsiudy adkinuty ahniom.

Front niamieckaho Naślednika: Na fronci En i ŭ Šampani — žywiejšaja bajewaja čynnaść. Artyleryjskaja bitwa na paŭnočnym bierazi Maasu, pad Werdenam, trywała da poznaj nočy. Na poŭdni ad Bomon wiurtembergcy ŭwarwalisia ŭ warožyje akopy i wykinuli adtul worahoŭ u bitwie ručnymi hranatami.

U bitwach na pawietry zbity 9 warožych samalotaŭ i strełami z ziamli—5.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Rasiejcy dalej adstupajuć na paŭnočny ŭschod ad nižniaho ciačeńnia Dźwiny. Naša kawaleryja adcisnuła arjergard worahoŭ na poŭdni ad Nitaŭ i pry Neŭ-Kajpen. Miž wozieram Lobe i Frydrychštadtam worahi adstupajučy padpalili woski. U Ust'-Dźwinsku zdabyty 40 harmat, u tym liku 22 — wialikaho kalibru.

8.IX. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: Na fronci ad Hutholct da kanału Kommin —Ipr momentami wielmi wostry ahoń.

Front niamieckaho Naślednika: Artyleryjskaja bitwa trywaje dalej. Na ŭschodnim bierazi Maasu — barabanny ahoń. Ad Samońje da darohi Bomon—Wašerowil francuzy wiali silnuju ataku, ale byli adbity silnym ahniom i štykami. Straty ich — wialikije. Siahońnia ranicaj na fronci Bomon — Bezonwo wielmi silny ahoń.

Uschodni teatr:

Front Leopolda Bawarskaho: Miž Bałtyckim morem i Dźwinoj bajewy front staić na linii Bending — Nitaŭ — Neŭ Kajpenhof. Na Dźwinie worahi pakinuli swaje pazycii na zachodzi ad Kokenhuzen.

Na poli bitwy pad Ryhaj my znajšli ŭsiaho 316 harmat.

9.IX. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaho: U Flandryi krapčejšy ahoń. Pašla barabannaho ahnia pačalisia silnyje nastupleńnia anhličan na paŭnočnym uschodzi ad S. Žuljen, ale ŭsiudy byli adbity. Na poŭdni ad kanału Labasse i naabapoł Skarp razwiedki anhličan byli daremny.

Front niamieckaho Naślednika: Pad Werdenam i na ŭschodnim bierazi Maasu ŭwieś dzień trywali wostryje bitwy. Ukrywajučysia ŭ tumanie, woraham udałosia ŭwarwacca ŭ les Šom i pasunucca ŭpiarod u kirunku Orn. Enerhičnaj kontratakaj my blizka ŭsiudy adkinuli ich nazad. Tolki kusok lesu Šom i chrybta na ŭschodzi ad jaho astalisia ŭ rukach worahoŭ. S troch dywizij, katoryje mieli wielmi ciažkije straty, my ŭziali bolš za 300 pałonnych.

Uschodni teatr.

Front Leopolda Bawarskaho: Miž Bałtyckim morem i Dźwinoj my ŭ niekolkich punktach adcisnuli piarednije rasiejskije warty.

Austryjackije apawieščeńnia.

WIENA. 6.IX. Italjanski teatr: Učora Monte S. Gabriele niekolki razoŭ pierachodziła z ruk u ruki. Ale radaść našych worahoŭ była lišnie ranniaja: kontratakaj my skinuli ich z hary, katoruju cipier krepka dzieržym. Na pałudziennaj čaści płoskahoryja Karst bitwa trywała ŭwieś dzień. My wykinuli italjancoŭ z ich piarednich akopaŭ. 4 i 5 wieraśnia my ŭziali tut 160 aficeroŭ i bolš za 6,300 sałdatoŭ.

Italjanskije latuny ješče dwojčy atakawali Tryest.

WIENA. 7.IX. Italjanski teatr: Italjanskije latuny dalej robiać naloty na Tryest.

Usie šturmy italjancoŭ na płoskahoryi Karst adbity s ciažkimi stratami. Na Monte S. Gabriele trywajuć wostryje bitwy. My adbili 10 atak. Ad pačatku adzinadcataj batalii na Izonco, značyć, ad 19 žniŭnia, my ŭziali ŭ pałon bolš za 500 aficeroŭ i 1800 sałdatoŭ.

U načy s 6 na 7 wieraśnia my ŭ adkaz na naloty na Tryest zrabili nalot na Wienecju, dzie abkidali bombami arsenał i wajennyje budoŭli.

WIENA. 9.IX. Italjanski teatr: Monte S.-Gabriele i inšyje adrezki našaho frontu Izonco stajać pad silnym abstrełam italjancoŭ.

Kala wajny.

BERLIN. U hutarcy z boŭharskimi žurnalistami, katoryje abježdžali wajennyje fronty, Ludendorff, miž inšym, skazaŭ:

«My dojdziem pabiedy. Niespadziewanak być nia može. Ja pierakonan, što my zakončym wajnu ŭ niekolki miesiacoŭ».

WIENA. «N. F. Presse» drukuje hutarku swajho karespandenta z boŭharskim wajennym ministram, katory miž inšym skazaŭ:

«Ja astajusia optymistam i pierakonan, što my šybka prybližajemsia da mira».

BERLIN. U načy s 4 na 5 wieraśnia našy marskije latuny skinuli na Diunkirchen i S. Pol 2.300 kil. bomb (150 pudoŭ).

BERLIN. Adna z našych padwodnych łodak 4 wieraśnia abstrelała anhlicki port Skarboro. Uzniałosia niekolki pažaroŭ.

BERLIN (W.T.B.). U paŭnočnych marskich wodach zatopleno iznoŭ padwodnymi łodkami 30.000 tonn.

(W.T.B.). U Atlantyckim akianie, i ŭ Paŭnočnym mory našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili 19.500 tonn.

BERLIN (W.T.B.). Adna z našych padwodnych łodak zatapiła 19 sudzien, jomkaściu 53.500 tonn, u tym liku 2,500 tonn (150.000 pudoŭ) pšanicy.

BERLIN. U błokadnym pojasie na wakoł Anhlii iznoŭ zatopleny 23.000 tonn.

Drukawana ŭ drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej